

VALORACIÓN DUN ANO CONTINUADO DE LOITA LABREGA*

María Lidia SENRA RODRÍGUEZ

Sindicato Labrego Galego

A integración na CE supón especialmente para o sector lácteo galego a invasión dos seus mercados tradicionais, cunhas esixencias de calidade e de prezos que nin a produción agraria nin a industria —falta de infraestructuras, de dotacións, de apoio sanitario, tecnolóxico e investigador— están en condicións de afrontar con vantaxe, sobre todo na ausencia dun plan global de política agraria por parte da Administración. Referencianse os pasos dados polo Sindicato Labrego Galego para propoñer un marco institucional —labregos, industria, administración— estable e a final aceptación pola Administración dun compromiso de Plan Global onde se defenda a capacidade productiva do agro galego, se afortale a estrutura de explotación familiar, se garante as condicións de recollida, prezo e pagamento, se dote de infraestructuras e se cree un grupo agroindustrial galego.

O ano 1990, foi un ano especialmente duro para os labregos galegos, debido á grave situación que viviron e viven as familias que teñen como medio de vida a gandeiría, e especialmente a gandeiría de leite.

Neste ano tamén, os feitos nos demostraron que tiñan razón todos aqueles que se opoñían á entrada na CEE argumentando que iba ser nefasta para o noso país nas condicións que se daba, xa que non dispoñiamos dos medios precisos para poder afrontar a nova situación.

Os que estaban a favor argumentaban que esta era boa posto que iba supoñer a modernización do agro galego. Pero o certo foi que entramos na CEE e que as Administracións nunca se preocuparon por elaborar un Plan Galego de Política Agraria que fose capaz de afrontar os efectos negativos da Política Agraria Común (PAC). E nesta situación chegamos a este ano, onde especialmente no leite, os atrancos multiplicáronse:

- a) Esixencias en canto a calidade sen dispoñer de infraestructura para conseguila.
- b) Prézos baixos, seguindo a tónica habitual da CEE, pero sen infraestructura que supoña un abaramento dos custes de produción.
- c) Invasión dos nosos mercados de sempre por produtos lácteos procedentes da CEE (sobre todo derivados) e sen ningún mecanismo que nos protexa.
- d) Industrias totalmente obsoletas e cuns elevados custes de produción que recaen sobre nós e sen a capacidade suficiente para transformar e dar saída no mercado aos nosos produtos.

* Recibido en Xaneiro de 1991.

Esta situación pon en perigo de desaparición as nosas explotacións, e como consecuencia os postos de traballo directos e indirectos que xera.

e) As explotacións que se arriscaron a modernizar e investiron, atópanse moitas delas en graves dificultades ao non poder facerlle fronte ós investimentos.

Cronoloxía e contido das mobilizacións

A conflictividade iníciase a finais de 1989, cando o grupo LARSA entra en crise e retrasa os pagos aos seus fornecedores. Xa naquel momento o Sindicato Labrego Galego, convoca unha concentración nos primeiros de decembro, diante da Consellería de Agricultura á que se lle prantexa como medidas para regulariza-los pagamentos aos labregos e garanti-la continuidade do grupo como tal grupo galego as seguintes:

- a) O pagamento inmediato das débedas que a Administración tiña co grupo en restitucións á exportación, montantes compensatorios e leite escolar.
- b) Habilitar créditos a través dos bancos de Crédito Agrícola ou Industrial.
- c) Intervención por parte da Administración, no tema de contratos, para que todas as empresas os asinen.
- d) Estudiar a posibel participación dos produtores na compra de accións da empresa, creándose a tal efecto unha comisión formada por representantes da Administración Central, a Administración Autonómica, a empresa e os representantes dos labregos. E, no caso de ser viábel solicítase o compromiso da Administración de subvencionar ata o 75% das accións.
- e) Reunión urxente da Comisión de Seguimento do Contrato Homologado.

Esta concentración foi desconvocada, despois de que a Consellería de Agricultura nos informara da decisión de subvencionar ao grupo con 750 millóns de pesetas e se nos anunciara que esta medida era suficiente para resolve-lo problema.

O Sindicato Labrego Galego fixo unha análise da situación e concluiu que o problema do leite era un problema global e como tal había que afrontalo e considerou imprescindible a intervención da Administración para resolvelo.

A principios de xaneiro, reúnese a Dirección do Sector Lácteo do Sindicato Labrego Galego e ante a grave situación de retraso nos cobros que están a vivir os labregos que venden ao grupo LARSA, e ante a anunciada baixada de prezos por parte das industrias e a incertidume da recollida que viña dada polo abandono de algunhas industrias das rutas de recollida, decide convocar para o 25 de xaneiro unha concentración en Lugo, que sería o punto de partida de moitas outras mobilizacións.

Nesta ocasión demandábase:

- A creación dunha mesa de negociación na que estiveran presentes as administracións, as industrias e os sindicatos, para que fose o foro de diálogo permanente do sector.
- A posta ao día no pagamento aos gandeiros.
- A garantía de cobro e de recollida.

O 18 de febreiro e xa coa situación máis grave, celébrase en Silleda unha asamblea de produtores de leite, onde se discute e se aproba unha táboa reivindicativa presentada pola Dirección Nacional do Sector Lácteo do Sindicato Labrego Galego e que foi e é a que se veu defendendo durante todas as mobilizacións celebradas a partires dese momento e que é a seguinte:

- 1.- Creación da mesa interprofesional galega, na que estean presentes o sector produtor, o sector industrial, a Administración Galega e a Administración Central.
- 2.- Modificación da lexislación vixente en materia de contratos agrários, creando o marco xurídico e os mecanismos que garantan o cumprimento dos acordos aos que se chegue.
- 3.- Garantía de recollida, cobro e prezo mínimo.
- 4.- Intervención da Administración nas empresas con problemas para garantir aos gandeiros o cobro do leite que nos quince días seguintes ao mes de entrega.
- 5.- Freno das importacións, mediante a aplicación da clausula de salvaguarda.
- 6.- Reestructuración da Industria láctea galega para garanti-la industrialización e comercialización de todo o leite producido en Galicia.
- 7.- Dotacións presupostárias nas campañas institucionais anunciando leite de Galicia, como apoio e promoción dos nosos produtos lácteos.
- 8.- Plan urxente e con dotación presupostaría suficiente para afronta-las reformas estruturais.
- 9.- Reelectrificación rural de Galicia en tres anos.
- 10.- Estudio e elaboración de alternativas para as explotacións chamadas non rendábeis.

Dentro do traballo de coordinación con organizacións agrárias de outras zonas do Estado, o 19 de febreiro, celébrase unha reunión de Sindicatos da Cornisa Cantábrica. Nesta reunión conséntase de que o Ministerio, a pesares de terllo solicitado non toma ningunha medida para obrigar ás industrias a cumpli-lo laudo do mesmo de data 24-5-89.

Ao mesmo tempo analízase a situación a nivel de Cornisa e aprobase a seguinte táboa reivindicativa:

- 1.- Cumplimento do laudo en vigor ata o 31 de marzo do 90.
- 2.- Creación dun marco xurídico estable.
- 3.- Garantía de recollida de todo o leite producido.
- 4.- Funcionamento inmediato dos laboratorios interprofesionais.
- 5.- Freno das importacións.
- 6.- Adaptacións dos plans de axudas para as explotacións familiares.
- 7.- Alternativas efectivas para as explotacións chamadas non viábeis.

Finalmente acordase nesta reunión a convocatória de mobilización en toda a Cornisa para o día 15 de marzo en apoio desta táboa reivindicativa. Concretamente en Galicia, celébranse este día concentracións diante das Delegacións e das Direccións Provinciais de Agricultura.

Ante a falta de resposta das Administracións e ante a alarmante situación que se está dando no sector de carne de vacuno, coa paralización do mercado e coa caída dos prezos ata chegar a un nivel inferior aos habidos en 1983, o Sindicato Labrego Galego convoca unha manifestación para o día 1 de abril en Santiago na que se demanda das administracións a creación dun Plan Global de Política Agrária para Galicia que teña como eixos básicos a defensa da capacidade productiva do agro galego, o reforzamento da estrutura da explotación familiar como base de actividade agrária, a dotación do mundo rural e das explotacións da infraestrutura e das técnicas necesarias para poder vivir dignamente das nosas producións e complementado como factor imprescindible coa reestruturación da industria agroalimentaria galega dotándoa de capacidade para industrializar toda a produción coa tecnoloxía e dimensión suficientes para abrirse camiño nos mercados.

As mobilizacións convocadas polo Sindicato Labrego Galego pasan a ser mensuais e quincenais chegando ao punto culminante co abarrote da Praza da Quintana o día 1 de abril.

Paralelamente a estas mobilizacións viñase reunindo a mesa do leite na que estaban presentes os Sindicatos, AGACA, Industrias, Administración Galega e Administración Central. O Sindicato Labrego Galego presentaba como puntos prioritarios o establecemento dunha fórmula que garantise a recollida de todo o leite producido e o pagamento do mesmo nos quince días do mes seguinte ao das entregas e o establecemento dun prezo mínimo garantizado e o marco xurídico que garanta o cumprimento dos acordos.

O día 6 de abril na mesa da negociación chégase a un acordo, coñecido como “o acordo de Guísamo” que o Sindicato Labrego Galego non asina precisamente porque non establece ningún tipo de garantías.

O 9 de abril, 50 labregos pechase na Consellería de Agricultura en demanda da regularización dos pagos aos labregos que venden a LARSA.

O 26 de abril, celébranse en toda Galicia mobilizacións de tractores cos mesmos prantexamentos que o día 1 de abril, e ademáis, ten carácter de plebiscito por canto se rechaza rotundamente o acordo de Guísamo.

O 18 de maio, concentración de labregos que venden a LARSA diante do Parlamento Galego en demanda da actualización dos pagos e de solución á crise do grupo.

Ante a pasividade das Administracións e a súa negativa a sentarse a negociar, decídese convocar concentracións continuadas por relevos diante da xunta de Galicia en Santiago e diante da Delegación do Goberno Español en Galicia en A Coruña en demanda de ser recibidos polo Presidente da Xunta e polo Ministro de Agricultura. Nestas concentracións participa tamén Unións Agrárias. Prológanse desde o 21 ao 30 de xuño e levantáronse coa convocatoria de novas mobilizacións de sectores de tractores para os días 11 e 12 de xullo.

O día 9 de xullo, representantes do Sindicato Labrego Galego, entrevístanse co Presidente da xunta e co Conselleiro de Agricultura e na mesma comprométense a poñer

en marcha unha mesa do leite na que se trataría a táboa reivindicativa que se viñera defendendo durante todas as mobilizacións.

O 10 de xullo reúnese a Mesa de Guísamo á que se chama ao Sindicato Labrego Galego (hai que recordar que hasta ese momento mantiñásenos apartados dela por non asinar o acordo de Guísamo). Constitúese a Mesa do leite de Galicia á que se comprometen a asistir todas as partes, e queda polo tanto, valeira de contido a de Guísamo.

Este mesmo día pola tarde, reúnese a Dirección Nacional do Sector Lácteo do Sindicato Labrego Galego e acorda suspender cautelarmente as mobilizacións co obxectivo de facilitar as negociacións e coa advertencia de que de non chegar a acordos satisfactorios se convocarían novamente.

A mesa do leite reúnese durante os meses de xullo e agosto e trátanse puntos sobre:

- O desenvolvemento da Interprofesión e Marco Legal que protexa da actual indefensión.
- Plan Infraestructural e Técnico.
- Grupo Industrial Galego.

Ainda que se debatiu sobre estes temas, non se avanzou nada por mor de que os outros sindicatos e empresas co visto e prace ou coa inhibición das administracións querían negociar en Madrid e converte-la Mesa de Galicia nunha mera Delegación co obxectivo de quedar menos en evidencia para cocer entre todos a reconversión do sector.

E paralelamente a isto, caía no mes de xullo o prezo en 2 pesetas para os que cobraron o mes anterior.

Así o 31 de agosto reúnenos novamente a Dirección Nacional do Sector Lácteo e decide retomar a convocatória de tractorada para os días 13 e 14 de setembro que paraliza Galicia durante 36 horas. Nestas mobilizacións participan os demais sindicatos. Os prantexamentos son os de sempre.

A repercusión social diante do que algún periodista considerou a “toma do poder civil polos labregos” é grande, pero o Ministerio de Agricultura péchase en banda e en lugar de sentarse a negociar e atender as reivindicacións dos labregos, o goberno español decide lanzar 700 multas para impedir as mobilizacións de fin de mes.

A Consellería de Agricultura fai público o seu apoio ás reivindicacións dos labregos e comprométese a elaborar un Plan Global para consensuar os Sindicatos.

O Sindicato Labrego Galego propón abordar dentro deste Plan a:

- Dotación infraestructural:
 - a) Ordenación do territorio.
 - b) Ordenación de cultivos.
 - c) Concentración parcelaria.
 - d) Banco de terras.
 - e) Reelectrificación rural.
 - f) Investigación a todos os niveis.
 - g) Creación do grupo agroindustrial galego.

- Cuantificación Económica do Plan e prazos para a súa execución.
- Defensa da capacidade productiva de Galicia e diversificación da produción.
- Medidas sociais.

Os días 27 e 28 de setembro hai novas mobilizacións en Galicia e no resto do Estado onde se esixe ao Ministro que se faga cargo das súas responsabilidades neste tema e se sente a negociar cos representantes dos labregos.

O futuro

Agora mesmo, no inicio do ano 1991, e a medida que se vai aplicando a PAC, atopámonos cunha crise xeralizada no agro, que se concreta fundamentalmente en dous aspectos: constante redución da renda dos labregos (a causa de percibir prezos cada día menores; uvas para viño a 9 pesetas o quilo, leite e carne por baixo do custe de produción...), nos temos calculado que no ano 90 a renda dos labregos galegos descendeu nun 21% e perda dos nosos mercados tradicionais (invasión de produtos de fora, lácteos, carnicos hortofrutícolas...). Esta situación provoca unha total incertidume a respecto do cal vai ser o futuro do agro galego e do noso posto de traballo na explotación familiar. En definitiva que nos atopamos diante dunha brutal reconversión do agro imposta polo modelo productivista que impera en Europa e do que a consecuencia máis inmediata é a desaparición da explotación familiar para favorecer-la produción en explotacións de tipo industrial e concentrandoa en zonas xa desenvolvidas en detrimento das subdesenvolvidas, co fin de proporcionarlle a transnacionais agroalimentarias unha materia prima cada vez máis barata. Isto ademais de supoñer a ruina dos labregos afecta a toda a sociedade, en canto proporciona uns alimentos cada vez peores, cargados de residuos de abonos e fitosanitarios a causa do seu excesivo uso e incluso en moitas ocasións hormonados e tamén coa degradación do medio ambiente (polución de solos e augas).

Ante a actual coiuntura, o Sindicato Labrego Galego, ten convocada unha manifestación baixo o lema “por un futuro para o agro galego” para o 31 de xaneiro, co fin de denunciar esta situación e esixir que as Administracións se senten a negociar un cambio real da política agraria e que garantice como mínimo:

- 1.— Asegurarlle aos labregos unha renda digna a través dunha garantía de prezos ligados a un volumen de produción por persoa activa na explotación, e tendo en conta a produción por persoa activa na explotación, e tendo en conta a produción en función dunha utilización de abonado e fitosanitarios que non prexudique a consumidores e medio ambiente.
- 2.— Distribución da produción agraria según a vocación productiva de cada zona, garantizando o dereito de cada pobo e dos labregos a producir e evitando a intensificación e a concentración de produción.

Esta manifestación pretende tamén concienciar á opinión pública de que a problemática agraria non afecta só aos labregos, e que a sociedade non pode permitir que a agricultura se convirta nun negocio máis para dar ganancia a uns poucos, senón que ten que

ser un ben social que atenda o dereito que temos de estar ben alimentados e con produtos sanos e que polo tanto ten que estar protexida como o está, por exemplo a Sanidade.

SUMMARY The integration into the EEC involves, especially for the Galician dairy sector, the invasion of its traditional markets whose requirement for quality and price which neither agrarian production nor industries –lack of infrastructures, of investment, of sanitary technological and research support– are capable of confronting especially without a global agrarian policy from the Administration. We refer to steps taken by the Galician Workers' Union to propose an institutional framework –workers, industry, administration– stable and final acceptance by the Administration for a commitment of a Global Plan where they strengthen the structure of family-run farms, guarantee the conditions of milk-delivering, price and payment, provide infrastructures and create an agrarian-industrial Galician group.

